„Proti tomuto rozhodnutí byl podán rozklad dne 25.8.2000“

Č.j. S 39/2000-1045/00-230 V Brně dne 7. srpna 2000

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže rozhodl ve správním řízení zahájeném dne 7. června 2000 z vlastního podnětu podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve spojení s § 12 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. ve věci možného porušení 3 odst. 1 tohoto zákona účastníkem řízení, jímž je společnost

VARI, a.s.,se sídlem Libice nad Cidlinou, IČO 00660574, ve správním řízení zastoupená JUDr. Michalem Hráským, advokátem advokátní kanceláře Hráský & Hráská, se sídlem Ostrovského 911/30, Praha , na základě plné moci ze dne 11.5. 2000,

takto:

1. Účastník řízení tím, že ve Smlouvách o obchodním zastoupení:v čl. 5 Práva a povinnosti kupujícího, bod 2, ve Smlouvách o obchodním zastoupení „Regionální prodejce“ v čl. 5 Práva a povinnosti kupujícího, bod 6 a 8, ve Smlouvách o obchodním zastoupení „Prodejce“, v čl. 5 Práva a povinnosti kupujícího, bod 6, ve Smlouvách o obchodním zastoupení „Regionální prodejce“, v čl. 6 Práva a povinnosti kupujícího, bod 6 a 8 a ve Smlouvách o obchodním zastoupení „Prodejce“, v čl. 6 Práva a povinnosti kupujícího bod 6, uzavíraných v letech 1999 až 2000, a to na dobu neurčitou, zavázal kupující prodávat účastníkem řízení dodávané zboží - zahradnickou techniku za ceny jím stanovené v aktuálním ceníku, který je nedílnou součástí uvedených Smluv, porušil ustanovení §3 odst.l zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb., neboť shora uvedená ustanovení Smluv o obchodním zastoupení, Smluv o obchodním zastoupení „Regionální prodejce“ a Smluv o obchodním zastoupení „Prodejce“, jsou zakázanými a neplatnými dohodami o přímém určení ceny pro konečného spotřebitele a pro prodej dalším prodejcům ve smyslu § 3 odst. 2 písm a) téhož zákona, které v roce 1999 vedly a v roce 2000 vedou a mohou vést k narušení hospodářské soutěže na trhu jednonápravových malotraktoru včetně motorů, převodovek a příslušenství pro tyto malotraktory a na trhu strojů pro úpravu travnatých ploch v České republice,

2. Účastník řízení tím, že ve Smlouvách o obchodním zastoupení v č1.5 Práva a povinnosti kupujícího, bod 4, ve Smlouvách o obchodním zastoupení „Regionální prodejce“ v čl. 5 Práva a povinnosti kupujícího, bod 8 , ve Smlouvách o obchodním zastoupení „Regionální

prodejce“, v čl. 6 Práva a povinnosti kupujícího, bod 8, ve Smlouvách o obchodním zastoupení „Prodejce“, v čl. 5 Práva a povinnosti kupujícího,bod 8 a ve Smlouvách o obchodním zastoupení „Prodejce“, v čl. 6 Práva a povinnosti kupujícího, bod 8 uzavíraných v letech 1999 a 2000 s kupujícími, zavázal tyto smluvní prodejce, aby neprodávali jím v České republice dodávané zboží - zahradnickou techniku jiným prodejcům, případně pouze prodejcům, kteří mají s ním uzavřenu platnou Smlouvu porušil ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb., neboť shora uvedená ustanovení Smluv o obchodním zastoupení, Smluv o obchodním zastoupení „Regionální prodejce“ a Smluv o obchodním zastoupení „Prodejce“ jsou ve zmíněných částech zakázanými a neplatnými dohodami, které v roce 2000 mohou na trhu jednonápravových malotraktorů včetně motorů, převodovek a příslušenství pro tyto malotraktory a na trhu strojů pro úpravu travnatých ploch narušit hospodářskou soutěž v České republice,

3. Podle § 11 odst. 1 písm. d) zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. se účastníku řízení vynucování plnění zakázaných dohod, uvedených v bodech 1. a 2. výroku **zakazuje.**

4. Za porušení zákazu uvedeného v § 3 odst. 1 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. se společnosti VARI, a. s. ukládá v souladu s § 11 odst. 1 písm. h) a § 14 odst. 4 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. pokuta ve výši

500 000,- Kč
(slovy: pět set tisíc korun českých)

Pokuta je splatná do 10 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí na účet Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže u České národní banky, pobočka Brno, číslo účtu 3754-24825-621/0710, konst. symbol 1148, var. symbol 00 66 05 74.

5. V souladu s ustanovením § 11 odst. 1 písm. e) zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. se společnosti VARI, a. s., ukládá tato **povinnost k nápravě:**
   - navrhnout kupujícím, pokud tak již neučinila, nové znění Smluv, uvedených v bodě 1 a 2 výroku, případně návrh dodatku ke stávajícím Smlouvám v takovém znění, aby neobsahovaly závazek kupujících prodávat účastníkem řízení dodávanou zahradnickou techniku za ceny jím stanovené a závazek neprodávat tuto zahradnickou techniku jiným prodejcům, případně pouze prodejcům, kteří mají s VARI, a.s. uzavřenu platnou Smlouvu.

Lhůta pro splnění výše uvedené povinnosti k nápravě se stanoví do 60 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí s tím, že prvého dne po uplynutí stanovené lhůty předloží účastník řízení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže podklady prokazující splnění uložené povinnosti k nápravě.

Odůvodnění

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) zahájil dne 7.6.2000 z vlastního podnětu správní řízení se společností VARI, a.s., se sídlem Libice nad Cidlinou (dále jen „VARI“) ve věci možného porušení § 3 odst. 1 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. (dále jen „zákon“ nebo „zákon o ochraně hospodářské soutěže“). Možné porušení uvedeného ustanovení zákona vyplývalo z podezření, že účastník řízení stanovuje svým odběratelům v uzavíraných obchodních smlouvách cenu zahradnické techniky pro konečného spotřebitele.

Zjištěné skutečnosti

Z výpisu z obchodního rejstříku (str. 44 spisu) bylo zjištěno, že společnost VARI byla zapsána do obchodního rejstříku dne 29.1.1991. Předmětem jejího podnikání je

- výroba a opravy zemědělských strojů
- výroba, instalace a opravy elektrických strojů a přístrojů
- koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej
- silniční motorová doprava
- výroba, instalace a opravy elektrických strojů a přístrojů.

Základní jmění společnosti přesahuje 39 mil. Kč (str. 44 spisu).

Podle informací získaných od účastníka řízení na ústním jednání, které se uskutečnilo dne 16.6.2000 v sídle Úřadu (viz str. 19 - 21 spisu), vstoupila společnost VARI na trh ČR v lednu 1991 a na trhu působí jako prodejce zahradnické techniky. Sortiment zboží dodávaných společností VARI tvoří jednonápravové malotraktory, příslušenství k těmto malotraktorům, žačky, sekačky další druhy zahradnické techniky (dále jen "zahradnická technika“). Z uvedeného jednání ve správním řízení dále vyplynulo, že společnost VARI se ve své obchodní politice zaměřuje převážně na maloobchodní prodejce. Zboží jednotlivým maloprodejcům i regionálním prodejcům dodává sám účastník řízení.

Obchodní smlouvy

Obchodní smlouvy s odběrateli zahradnické techniky vyráběné či pouze distribuované účastníkem řízení jsou uzavírány na jednotném tiskopise pro určitý smluvní typ a to na dobu neurčitou. Účastník řízení uzavírá několik typů obchodních smluv (dále jen „Smlouva“) s odběrateli, a to:

I. Smlouva o obchodním zastoupení „Regionální prodejce“. V roce 1999 obsahovala tato Smlouva 7 článků (vzorová Smlouva, viz spis str. 54). Pro rok 2000 existují dvě varianty tiskopisů tohoto druhu Smlouvy. V první variantě (viz. vzorová Smlouva, str. 57 spisu), byl v porovnání s rokem 1999 rozšířen obsah čl. 5 – „*Práva a povinnosti kupujícího*“ o další u jednání a změněn název čl. 6 v porovnání s rokem 1999 takto - rok 2000, čl. 6 „Okamžité zrušení smlouvy“, rok 1999, čl. 6 „*Mimořádná výpověď*“. Tato ustanovení předmětných Smluv obsahují prakticky právo účastníka řízení v případě zjištění nedodržování ustanovení Smluv tuto okamžitě vypovědět. Druhá varianta Smlouvy pro rok 2000 (vzorová Smlouva viz str. 58 spisu), rozšiřuje Smlouvu o čl. l, čímž došlo k přečíslování následujících článků, které svým obsahem odpovídají první variantě Smlouvy pro rok 2000. Tato varianta Smlouvy, má tedy část „*Práva a povinnosti kupujícího*“ obsažena v čl. 6, nikoliv v čl. 5 jako smluvní varianta z roku 1999 a její první varianta z roku 2000. I když původní Smlouva z roku 1999 byla pro rok 2000 rozšířena o některá ustanovení, např. proškolování personálu odběratele apod., nejedná se o taková doplnění původního obsahu Smlouvy, která by

měla význam z hlediska soutěžního. Celkově je nutno říci, že se jedná o smluvní typ, na základě, kterého prodával a prodává kupující zahradnickou techniku nejen konečnému spotřebiteli, ale současně též dalším prodejcům.

Předmětem uvedených Smluv jsou dodávky a obchodně - technické zajištění zboží malé zemědělské a komunální techniky dodávané společností VARI, obchodního zboží dle nabídky a náhradních dílů k uvedeným výrobkům. Smlouvy dále vymezují podmínky obchodního vztahu mezi účastníkem řízení a odběratelem. Z těchto podmínek mimo jiné vyplývá, že výrobky, které jsou společností VARI dodávány odběratelům, a tito je skutečně od společnosti VARI nakupují, přechází do jejich vlastnictví. Nedílnou součástí obchodních Smluv pro rok 1999 a 2000 je specifikace prodejních míst, manuál používání loga společnosti VARI, rabatová tabulka, hodnotící kritéria a aktuální ceník (doba platnosti je vyznačena na ceníku). Aktuální ceník neobsahuje upozornění, že se jedná o doporučené prodejní ceny.

V uvedených variantách tohoto smluvního typu pro rok 1999 a 2000 je však obsaženo stanovení prodejní ceny odběratelům (kupujícím) pro konečného spotřebitele v článku *„Práva a povinnosti kupujícího“*, kdy účastník řízení zavázal odběratele - kupující, prodávat jím dodávané zboží (zahradnickou techniku), za maloobchodní ceny jím stanovené - za ceny obsažené v jím vydaném aktuálním ceníku. Přesná citace ze Smlouvy: *„Zavazuje se dodržovat ceny uvedené v aktuálnim ceníku VARI, a.s.“*, konec citace. Dále v témže článku *„Práva a povinnosti kupujícího“* zavázal účastník řízení kupující, aby neprodávali jím dodávané zboží (zahradnickou techniku) jiným prodejcům, vyjma těch, kteří mají uzavřenou s VARI platnou smlouvu a současně jim stanovil též cenu, za jakou jim musí zboží prodávat. Přesné znění předmětného bodu zní, citace: *„Bude prodávat zboží svým prodejcům za cenu ve výši vyplývající z aktuálního ceníku po odečteni příslušného rabatu. Regionální prodejce může prodávat zboží od VARI, a.s. jen těm prodejcům, kteří mají platnou smlouvu s VARI, a. s.“*, konec citace. Uvedený smluvní typ je tedy charakterizován v letech 1999 a 2000 prakticky stejným obsahem s tím že obsahuje totožná protisoutěžní ustanovení, jak je uvedeno shora (viz str. 54, 57, 58 spisu).

II. Smlouva o obchodním zastoupení „Prodejce“ - v roce 1999 (její prvá varianta) obsahovala 7 článků (viz. vzorová Smlouva, str. 55 a 56 spisu). V roce 2000 existují dvě varianty předmětné Smlouvy (první vzorová Smlouva, viz str. 56 spisu). V ní byl v porovnání s rokem 1999 rozšířen článek 5 – *„Práva a povinnosti kupujícího“* a změněn název čl. 6 v porovnání s rokem 1999 na *„Okamžité zrušení smlouvy“* (rok 1999 - čl. 6 *„Mimořádná výpověď“*). Zmíněné ustanovení umožňovalo a umožňuje účastníku řízení okamžitě ukončit smluvní vztah s kupujícím v případě, když tento nebude dodržovat ustanovení Smlouvy. Druhá varianta Smlouvy pro rok 2000 (vzorová Smlouva, viz. str. 60 spisu) je rozšířena o čl. 1, čímž došlo k přečíslování následujících článků, které svým obsahem odpovídají první variantě Smlouvy pro rok 2000. I když Smlouva pro rok 2000 byla rozšířena o některá ustanovení, např. proškolování personálu odběratele apod., nejedná se o taková doplnění Smlouvy, která by měla význam z hlediska soutěžního. Jedná se o varianty Smlouvy, na základě kterých kupující prodával nakoupenou zahradnickou techniku od VARI pouze konečnému spotřebiteli. Předmětem všech uvedených variant Smlouvy jsou dodávky a obchodně - technické zajištění zboží malé zemědělské a komunální techniky dodávané společností VARI, obchodního zboží dle nabídky a náhradních dílů k uvedeným výrobkům. Smlouva dále vymezuje podmínky obchodního vztahu mezi účastníkem řízení a odběratelem. Z těchto podmínek mimo jiné vyplývá, že výrobky, které jsou společností VARI dodávány odběratelům, tito skutečně od společnosti VARI nakupují, přechází tedy do jejich vlastnictví. Nedílnou součástí obchodních Smluv pro rok 1999 a 2000 je specifikace prodejních míst, manuál používání loga společnosti VARI, rabatová tabulka a hodnotící kritéria a aktuální ceník (doba platnosti je vyznačena na ceníku, prodejní ceny konečnému spotřebiteli nejsou označeny jako doporučené).

Uvedené Smlouvy pro rok 1999 a 2000 ve všech variantách však obsahují stanovení prodejní ceny odběratelům pro konečného spotřebitele v článku *„Práva a povinnosti kupujícího“*, kdy účastník řízení zavázal odběratele - kupující prodávat jím dodávané zboží (zahradnickou techniku), za maloobchodní ceny jím stanovené takto, citace: *„Zavazuje se dodržovat ceny uvedené v aktuálnim ceníku TARI, a.s.“*, konec citace. Dále v článku *„Práva a povinnosti kupujícího“* zavázal účastník řízení odběratele (své smluvní prodejce), aby neprodávali jím dodávané zboží (zahradnickou techniku) jiným prodejcům, takto, citace: *„Bude prodávat zboží od VARI, a.s. výhradně konečným spotřebitelům. Prohlašuje dále, že nebude dodávat žádné zboží od VARI, a.s. dalšim distribučnim prostředníkům.“*, konec citace. Prodej zboží mezi účastníkem řízení a odběrateli se tedy v letech 1999 a 2000 uskutečňoval na základě prakticky totožných Smluv tohoto typu, ve kterých byla a jsou obsažena protisoutěžní ujednání, jak je uvedeno výše (viz str. 55,56, 60 spisu). Všechny varianty tohoto smluvního typu byly uzavírány na dobu neurčitou.

III. Smlouva o obchodním zastoupení - uzavíraná v roce 1999, na dobu neurčitou, obsahuje 7 článků (vzorová Smlouva,viz str. 53 spisu). Předmětem uvedené Smlouvy jsou dodávky a obchodně - technické zajištění zboží stanovené ve smlouvě a náhradních dílů k uvedeným výrobkům. Obchodní Smlouva dále vymezuje podmínky obchodního vztahu mezi účastníkem řízení a odběratelem. Z těchto podmínek mimo jiné vyplývá, že výrobky, které jsou společností VARI dodávány odběratelům, a tito je skutečně od společnost VARI nakupují, přechází do jejich vlastnictví. Nedílnou součástí obchodních dohod pro rok 1999 je specifikace prodejních míst, rabatová tabulka a aktuální ceník.

Předmětné obchodní Smlouvy však obsahují stanovení prodejní ceny odběratelům pro konečného spotřebitele v článku *„Práva a povinnosti kupujícího“*, kdy účastník řízení zavázal odběratele - kupující prodávat jím dodávané zboží (zahradnickou techniku) za maloobchodní ceny jím stanovené, takto, citace: *„Zavazuje se dodržovat ceny uvedené v aktuálním ceníku VARI a.s.“*, konec citace. Dále v článku *„Práva a povinnosti kupujícího“* zavázal účastník řízení odběratele, aby neprodávali jím dodávané zboží dalším distribučním prostředníkům takto, citace: *„Bude prodávat zboží od VARI a.s. výhradně konečným spotřebitelům. Prohlašuje dále, že nebude dodávat žádné zboží od VARI a.s. dalšim distribučnim prostředníkům.“*, konec citace. Článek 6 Smlouvy, nazvaný *„Mimořádná výpověď“*, umožňuje účastníku řízení, v případě nedodržování ustanovení této Smlouvy, okamžitě ji vypovědět. Prodej zboží mezi účastníkem řízení a odběrateli se tedy od roku 1999 uskutečňoval na základě i Smluv tohoto typu, ve kterých byly obsaženy protisoutěžní ujednání, jak uvedeno shora (viz str. 53 spisu).

IV. Smlouva o prodeji zahrádkářské techniky pro rok 2000, která obsahuje 9 článků (vzorová Smlouva, viz str. 59 spisu). Předmětem uvedené Smlouvy je prodej zahrádkářské techniky a obchodně - technické zajištění zboží stanovené ve Smlouvě. Obchodní Smlouva dále vymezuje podmínky obchodního vztahu mezi účastníkem řízení a odběratelem. Z těchto podmínek mimo jiné vyplývá, že výrobky, které jsou společností VARI dodávány odběratelům, a tito je skutečně od společnosti VARI nakupují, přechází do jejich vlastnictví. Nedílnou součástí uvedené obchodní Smlouvy je příloha č. l, která obsahuje velkoobchodní ceník zboží doplněný o doporučené ceny s DPH pro konečného spotřebitele a příloha č. 2, jež obsahuje specifikaci prodejních míst. Smlouva neobsahuje žádná protisoutěžní ujednání.

Tento smluvní typ měl být uzavírán od 1.3.2000. Z vyžádaných podkladů a informací, výslechů svědků ve správním řízení však nebylo zjištěno, že by skutečně uzavírán byl.

Výpovědi svědků a písemná vyjádření prodejců

Úřad v rámci správního řízení vyslechl pět svědků. Jednalo se o odběratele výrobků zahradnické techniky dodávaných účastníkem řízení.

Svědkyně Ing. Eva Vítková - vedoucí útvaru tuzemského obchodu společnosti AGRIE, a.s., se sídlem v Brně, do protokolu o výslechu svědka (viz str.l51-154 spisu) na otázku Úřadu, zda v rámci existujícího smluvního vztahu v letech 1999 a 2000, obdržela společnost AGRIE od účastníka řízení nějaké ceníky, odpověděla, citace: *„Dostáváme ceníky od společnosti VARI, jedná se, dle mého názoru, o určité vodítko o stanoveni ceny. Takové vodítko je, dle mého názoru, potřebné z toho důvodu, aby zákazník znal cenové relace prodávaného zboží.“* konec citace.

Na další otázku Úřadu, a to, jak jsou dodržována všechna ustanovení Smlouvy, jmenovaná odpověděla, že společnost nemá další navazující prodejce, kterým by nakoupenou zahradnickou techniku dále za účelem dalšího prodeje dodávala. Při případném prodeji dalším prodejcům by se podle jejího názoru musela zajímat o to, jak má navazující prodejce zajištěn servis prodaného zboží, neboť s prodejem zahradnické techniky souvisí i servis. (viz str.l53 spisu).

Svědek Ing. Slavomír Řehoř zaměstnán jako vedoucí prodejny u společnosti Karel Řehoř - Aster, se sídlem v Olomouci, ve své svědecké výpovědi (viz str. 155-158 spisu), na otázku Úřadu, zda jeho společnost dostává nějaké ceníky, případně pokyny, doslova uvedl, citace : *„Společnost VARI vydává ceníky a tyto ceny jsou dle našeho názoru a zároveň jsou tak i brány, ceny doporučené. Žádné další pokyny jsme od společnosti VARI neobdrželi.“*, konec citace.

Dále svědek na otázku Úřadu, zda je z jeho strany cenové ujednání uvedené v bodě 1 výroku rozhodnutí dodržováno, odpověděl, citace: *„Pro zákazníky akceptujeme základní nabídku, avšak při konkrétních jednáních byl prováděn možný cenový pohyb v rozmezí 5 % v souladu s akčními nabídkami společnosti VARI, např. prodej na vystavené kupóny apod. Dle mého názoru se jedná pouze o formální nedostatek smlouvy, přičemž ceny jsou z naši strany pokládány za ceny doporučené.“*, konec citace.

Další svědek Jiří Synek zaměstnán jako ředitel obchodní divize u společnosti UNICOM holding s.r.o., se sídlem v Tišnově, ve své výpovědi (viz str. 159-161 spisu) uvedl, že společnost, u níž je zaměstnán obdržela jako každoročně vydávaný ceník, jehož ceny pokládala za doporučené. Ve své svědecké výpovědi dále na otázku týkající se dodržování cenového ujednání uvedeného v bodě 1 výroku rozhodnutí , odpověděl, citace : *„Ceník nám slouží jako orientační podklad pro stanoveni konečných cen. Ve většině případů za doporučené ceny prodáváme, tak jako ostatní prodejci v našem regionu. Prodáváme jako regionální prodejci výrobky zahradní techniky společnosti VARI dalšim prodejcům v přiděleném regionu, přičemž o těchto prodejcích informujeme správce obchodní sítě společnosti VARI.“*, konec citace. Toto potvrdil i ve svém písemném stanovisku zaslaném Úřadu spolu s návrhem „Smlouvy o obchodním zastoupení „Regionální prodejce", kde uvádí, že při stanovování cen se řídí doporučenými cenami z ceníku VARI. Ceny náhradních dílů řeší individuálně přirážkou k nákupním cenám.

Svědek Václav Křičenský, majitel společnosti VARI-HONDA, prodej - servis, se sídlem Horka nad Sázavou, ve svědecké výpovědi dne 29.6.2000 pod bodem 4 (viz str. 232 spisu) uvedl, citace: *„Po dobu trvání obchodního vztahu jsou nám dodávány ceníky společnosti VARI. V těchto cenících není cena uvedena jako cena doporučená, je tam uvedena jako cena prodejní. Pracovníky VARI nám bylo ústně řečeno, že se jedná o cenu doporučenou.“* konec citace. Svědek dále uvádí, citace : *„Pokud ceny uvedené v ceníku VARI dodržuji, jedná se o mé svobodné rozhodnuti.“*, konec citace. Ve svém písemném stanovisku zaslaném Úřadu dne 19.6.2000, čj. 714/00-230 uvádí, že

ceny výrobku pro zákazníka jsou dle ceníku společnosti VARI. Dále uvedl, že nedodržuje ustanovení Smlouvy v bodě 8 čl. 6 - prodává výrobky a náhradní díly každému zákazníkovi.

Stejně tak svědek Ing. Pavel Knoflíček, zaměstnán u společnosti AGROZET BRNO, s.r.o., se sídlem v Brně ve svědecké výpovědi (viz str. 224 - 227 spisu) vypověděl, citace: *„Přestože je v předmětné obchodní smlouvě v části Práva a povinnosti kupujícího v bodě 6 a 8 stanoveno za jakou prodejní cenu máme zboží prodávat, naše společnost chápe toto ustanoveni jako uvedení doporučené ceny, kterou se můžeme, ale také nemusíme řídit. Na základě našeho rozhodnutí se držíme doporučených cen uvedených v ceníku VARI. K otázce, zda prodáváme zboží jen těm prodejcům, kteří maji uzavřenou obchodní smlouvu se společnosti VARI konstatuji, že na ni nelze přesně odpovědět. Zboží prodáváme komukoliv, nemusí prokazovat, že je prodejce. Můj názor na skutečnost, že cenové ujednáni je obsaženo ve Smlouvě je takový - doporučená orientační cena, jak ji v této souvislosti chápeme, je nutná z důvodu ochrany prodejní sítě, serióznosti prodeje.“*, konec citace.

Úřad tedy konstatuje, že svědci v rámci výslechu vypověděli, že ceny v ceníku chápou jako ceny doporučené, a pokud je u některého z výrobků dodržují, jedná se o jejich vlastní rozhodnutí. Vzhledem ke skutečnosti, že účastník řízení neprovádí kontroly dodržování prodejních cen, nezabývali se významem cenového ujednání v obchodní Smlouvě, případně se domnívají, že je ustanovení nezavazuje. Podrobné posouzení svědeckých výpovědí bude obsaženo v části *„Právní hodnoceni případu“*.

Pokud se týká písemných vyjádření jednotlivých obchodníků, obdržel úřad 10 odpovědí, z nichž většina potvrdila, respektive z uvedených prodejních cen vyplynulo, že ceny dodržují dle svého uvážení, považují je za doporučené. (viz např. str.104, 114,191,196 a 235 spisu).

V jednom případě však prodejní organizace RETOS Praha, prostřednictvím Ing. Rudolfa Egnera Úřadu sdělila ohledně způsobu stanovování prodejní ceny dopisem ze dne 19.6.2000 (viz str. 114 spisu), následující, citace: *„Vlastní obchodní politika probíhá plně v intencích platných ceníků vydaných firmou VARI, a.s. se stanovenou doporoučenou prodejní cenou. Toto je nutné v zásadě dodržovat v důsledku konkurenceschopnosti.“*, konec citace. I toto sdělení nevybočuje z tvrzení vyslechnutých svědků - prodejce tvrdí, že stanovená prodejní cena je v podstatě jeho vlastní obchodní politikou.

Stanovisko účastníka řízení

Zástupce generálního ředitele účastníka řízení Ing. Jan Štěpán se vyjádřil v rámci ústního jednání s účastníkem řízení (viz str. 19-21 spisu) k dotazu Úřadu, jak je v praxi uplatňováno ustanovení, na základě kterého se kupující zavazuje dodržovat ceny uvedené v aktuálním ceníku společnosti VARI následovně, citace: *„Hlavním důvodem je skutečnost vydávání katalogu pro zákazníky, který má celorepublikovou působnost. Tento katalog vydává společnost VARI. Toto umožňuje soutěž mezi prodejci.“*, konec citace. V této souvislosti je třeba konstatovat, že jmenovaný považuje sjednocení cen pro zákazníky v návaznosti na obsah katalogu (výrobky VARI) za pozitivní znak, který umožňuje soutěž mezi prodejci. O záměru účastníka řízení tedy vzhledem k uvedenému, nemůže být pochyb. K dotazu Úřadu v tom smyslu, zda účastník řízení, zjišťuje, jestli jsou maloobchodní ceny obsažené v ceníku společnosti VARI odběrateli respektovány, případně jestli činí závěry pokud dojde k porušení této povinnosti vyplývající ze Smlouvy, zástupce generálního ředitele odpověděl, citace: *„Společnost VARI nekontroluje dodržováni cen ze strany prodejců a nevyvozuje žádné důsledky z nedodržování těchto cen.*

Společnost VARI neřešila žádný případ vyplývající z nedodržováni ceny prodejci.“, konec citace. Jmenovaný dále uvedl, citace: *„Dle mého názoru záleží na uvážení prodejců jakou cenu stanoví a v řadě případů jsou ceny rozdílné.“*, konec citace.

Ke stanovisku zástupce generálního ředitele účastníka řízení se Úřad vyjádří v rámci právního hodnocení případu.

Vymezení relevantního trhu.

Pro posouzení obchodní dohody z hlediska účelu zákona je nutno vymezit relevantní trh, na němž se předpokládané účinky této dohody projevují.

Relevantní trh obecně je místem, kde se střetává nabídka s poptávkou. Trh se vymezuje věcně (výrobkově), časově a geograficky. Trh po stránce věcné zahrnuje všechny identické výrobky a výrobky, které spotřebitelé považují za zaměnitelné nebo nahraditelné vzhledem k jejich charakteristickým vlastnostem, specifickým rysům, ceně a zamýšlenému způsobu použití.

Při vymezení relevantního trhu po stránce věcné vycházel Úřad z vlastních poznatků a z informací a dokladů získaných v průběhu řízení. Ve správním řízení vymezil Úřad po stránce věcné níže uvedené relevantní trhy.

1) **Jednonápravové malotraktory včetně motorů, převodovek a příslušenství pro tyto malotraktory**
2) **Stroje pro úpravu travnatých ploch.**

Ad 1)

Jednonápravové malotraktory jsou zařízení určená pro zahradnické a drobné zemědělské práce na malých a středních pozemcích. Tyto stroje jsou schopny v kombinaci s různými druhy příslušenství vykonávat práce k obdělávání půdy, tahat návěsné vozíky, vykonávat zemní a úklidové práce na zahradě, sekat trávu, shrnovat sníh případně vykonávat další práce. Charakteristickými znaky těchto strojů je univerzálnost, poměrně nízké pořizovací a provozní náklady, jednoduchá ovladatelnost.

Většina malotraktorů vychází ze stavebnicového mnohoúčelového principu. Základ malotraktoru sestává ze samostatné pohonné jednotky a samostatné převodové skříně, která bývá dodávána v kompletu s poháněnými koly nebo je převodové ústrojí na motor nainstalováno přímo z výroby. K převodové skříni lze pak připojit řadu dalších příslušenství pro zahradní a polní práce. Jednotlivé kombinace motoru a převodové skříně pak mohou být jednoúčelové nebo (častější případ) víceúčelové (např. kultivační práce + tažení + úklid sněhu apod.)

Motory pro pohon malotraktorů jsou dvou nebo čtyřtaktní benzínové motory s výstupním hřídelem uzpůsobeným pro montáž převodového ústrojí. Jejich výkon se pohybuje převážně v rozmezí 2 až 5 KW. Součástí motorů bývá odstředivá spojka zaručující plynulý záběr mechanizmů a chránící motor před přetížením.

K nejvýznamnějším výrobcům těchto motorů patří firmy Honda, BRIGG & STRATTON, TECUMSEH, Motor Jikov. Na trh jsou tyto motory dodávány (s případným uzpůsobením) převážně společnostmi prodávajícími zahradnickou techniku.

K příslušenství pro jednonápravové malotraktory patří návěsné vozíky a přídavné pracovní mechanismy. Návěsné vozíky k jednonápravovým malotraktorů slouží k přepravě menších nákladů na kratší vzdálenosti mimo veřejné komunikace. Nosnost těchto návěsných vozíků se pohybuje v

rozmezí 100 až 350 kg. Dle připojení k převodovce malotraktoru mohou být vozíky tlačené nebo tažené, přičemž oba typy bývají vybaveny brzdami a výklopným zařízením.

Přídavné pracovní mechanismy k jednonápravovým malotraktorům jsou jednoúčelové mechanismy, které se upevňují jednoduchým způsobem k převodovce malotraktoru a jsou určeny k prokypření a přípravě půdy k setí a sázení na malých a středních pozemcích, zahradách a menších vinohradech. Do této skupiny patří pluhy, brány, plečky, kultivátory, hrobkovací a vyorávací radlice, kypřiče, sazeče a smykovací desky.

Úřad při vymezení relevantního trhu, kde jsou zahrnuty jak jednonápravové malotraktory, tak motory, převodovky a další příslušenství pro pohon těchto malotraktorů vycházel z těchto skutečností:

- některé firmy dodávají na trh jednonápravové malotraktory jako komplet s motorem, na němž je přímo namontovaná převodovka, případně i další příslušenství a některé firmy dodávají zvlášť motory a převodovky,
- k jednomu motoru mívá spotřebitel dvě i více převodovek, a několik přídavných mechanismů, tak aby pokryl celý rozsah jím vykonávaných prací.

ad 2)

Do tohoto relevantního trhu jsou zařazeny žací stroje a sekačky, což jsou jednoúčelová zařízení s vlastním pohonem, která slouží pro snižování a redukci travního porostu přímo v terénu. Stroje sestávají z hnacího agregátu a to na elektrický nebo benzínový pohon a dále z hnané části určené na vlastní sestřižení travního porostu.

Dle způsobu střihu trávy existuje více typů střižných zařízení: rotační s pevnými listy, rotační se strunou a lištová. Pro posouzení relevantního trhu lze brát žací stroje a sekačky jako jeden celek, neboť jsou tyto aparáty navzájem zaměnitelné a slouží všechny k jednomu účelu, kterým je redukce travního porostu na malých a středních pozemcích. Vyrábí se od nejnižších tříd s elektromotorem bez pojezdu až po benzinové agregáty s pojezdem.

Po **stránce geografické** zahrnuje relevantní trh území, které účastník řízení sám nebo na základě smluv zásobuje. Distribuce zahradnické techniky je organizována na národní bázi, neboť na celém tomto trhu existují homogenní podmínky. Z tohoto důvodu je relevantním geografickým trhem pro oba vymezené trhy po stránce věcné celé území České republiky.

Po **stránce časové** jde u obou po věcné stránce vymezených trhů o trh trvalý, charakterizovaný pravidelnými a opakujícími se dodávkami v průběhu celého roku. Pro potřebu správního řízení bylo zkoumáno období roku 1999.

Pro stanovení postavení výrobků dodávaných společností VARI na trhu byl vzat v úvahu jak import do ČR v jednotlivých kategoriích, tak i produkce domácích výrobců. Z analýzy vyplývá, že postavení společnosti VARI na jednotlivých relevantních trzích ČR je následující:

- na relevantním trhu jednonápravových malotraktorů včetně motorů, převodovek a příslušenství pro tyto malotraktory : 20 %
- na relevantním trhu strojů pro úpravu travnatých ploch : 3 %.

Právní hodnocení případu

Úřad se komplexně zabýval obsahem čtyř typů Smluv, které jsou blíže uvedeny v předcházejících částech rozhodnutí, na základě kterých účastník řízení prodává zahradnickou techniku kupujícím. Uvedené Smlouvy byly a jsou uzavírány na dobu neurčitou a je možné je smluvníma stranami vypovědět bez uvedení důvodu ve dvouměsíční výpovědní lhůtě. Protisoutěžní cenová ujednání, obsažená v jednotlivých smluvních typech, (mimo typ IV), tak jak je uvedeno v předcházejících částech rozhodnutí zavazují odběratele (kupující) prodávat zboží konečnému spotřebiteli za cenu účastníkem řízení stanovenou, jsou ve všech těchto smluvních typech formulována stejným způsobem (viz smluvní typy I, II a III). Smluvní typ II a III je určen pouze pro prodej zahradnické techniky konečnému spotřebiteli, kupující je ve Smlouvě účastníkem řízení zavázán neprodávat nakoupené zboží dalším distributorům. Prostřednictvím Smluvního typu I může odběratel prodávat nakoupenou zahradnickou techniku nejen konečnému spotřebiteli, ale i dalším prodejcům. Tento smluvní typ však obsahuje nejen stanovení prodejní ceny pro konečného spotřebitele, ale i stanovení prodejní ceny při prodeji dalšímu prodejci s tím, že okruh dalších prodejců, kterým je možno nakoupené zboží prodávat, je omezen pouze na soutěžitele, kteří mají uzavřenu platnou Smlouvu s účastníkem řízení. Ve správním řízení bylo dále prokázáno, že účastník řízení v rámci existujících smluvních vztahů poskytoval kupujícím aktualizované ceníky, ve kterých byly uváděny prodejní ceny, za které mělo být dodávané zboží prodáváno konečným prodejcům, případně dalším distributorům. Prodejní ceny nebyly v cenících označeny jako ceny doporučené. Je sice pravdou, že účastník řízení předložil Úřadu tzv. IV. typ Smlouvy, který neobsahoval žádná protisoutěžní ujednání. V tomto smluvním typu se též odkazuje na ceník výrobků s doporučenými cenami. Faktické uzavírání tohoto smluvního typu s kupujícími však nebylo v průběhu správního řízení prokázáno. Navíc v protokolu o jednání s účastníkem řízení (seznámení s výsledky šetření před vydáním rozhodnutí ve věci) viz. str. 339 spisu, se právní zástupkyně účastníka řízení vyjádřila v tom smyslu, že společnost VARI pracuje na přípravě nové Smlouvy, kde odstraní formální nedostatky v souladu s pokyny Úřadu a se zákonem o ochraně hospodářské soutěže. Z jejího vyjádření tedy vyplývá, že účastník řízení Smlouvy doposud neupravoval. Z vyjádření také vyplývá, že zřejmě doposud ani Smlouvy, které neobsahují protisoutěžní ujednání s kupujícími neuzavíral. V opačném případě měl v průběhu správního řízení dostatek času na projednání nového obsahu Smluv s prodejci. Takovéto důkazy však Úřadu předloženy nebyly.

Podle § 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže je účelem tohoto zákona ochrana hospodářské soutěže na trhu výrobků a výkonů proti jejímu omezování, zkreslování nebo vylučování.

Podle § 3 odst. 1 zákona veškeré dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí sdružení podnikatelů a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě (dále jen „dohody“), které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže na trhu zboží, jsou zakázané a neplatné, pokud tento nebo zvláštní zákona nestanoví jinak nebo pokud Úřad nepovolil výjimku.

Podle § 3 odst. 2 zákona jsou ve smyslu ustanovení odst. 1 zakázanými zejména dohody, popřípadě jejich části, obsahující např. přímé nebo nepřímé určení cen, popřípadě jiných obchodních podmínek, dohody o rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů atd.

Pokud jde o aplikaci § 12 odst. 1 zákona, účastníkem řízení je soutěžitel, o jehož právech a povinnostech stanovených tímto zákonem má být v řízení rozhodnuto. Úřad v daném případě vycházel z účelu zákona, jímž je podle § 1 odst. l zákona ochrana hospodářské soutěže na trhu výrobků a výkonů proti jejímu nedovolenému omezování, zkreslování nebo vylučování.

Účastníkem řízení s ohledem na výše uvedené je pouze společnost VARI. Tento postup Úřadu je odůvodněn následovně. Jedná se o jednoho z významných dodavatelů zboží (zahradnické techniky) v České republice. Jak vyplývá z výpovědí svědků ve správním řízení i z vyjádření účastníka řízení, sestavuje a předkládá návrh předmětných Smluv účastník řízení. Na tvorbě tohoto návrhu prodejci žádným způsobem neparticipují. Dalším podstatným rysem je skutečnost, jak vyplývá z výpovědí svědků, že se jedná o jednoho z mála českých výrobců, který disponuje dobrou tradicí, kvalitními výrobky, šíří nabízeného sortimentu a v neposlední řadě i dobrá prodejnost těchto výrobků.

To jsou všechno důvody, které vedou prodejce, aby si předmětné zboží zajistili a nevěnovali patřičnou pozornost obsahu předkládaných návrhů obchodních Smluv. V této souvislosti je třeba poukázat na vyjádření např. svědků - Ing. Pavla Knoflíčka, (viz str. 225 spisu), který uvádí, citace: *„Důvodem našeho zájmu o výrobky značky VARI byla zejména kvalita jejich výrobků a také naše snaha diverzifikovat do většího sortimentu a také ta skutečnost, že společnost VARI je český výrobce“*, konec citace, Ing. Slavomíra Řehoře (viz str. 156 spisu), kde uvádí, citace: *„Je to jeden z mála českých výrobců, který má tradici, výrobky jsou žádány.“*, konec citace.

Účastník řízení tedy i v případě, že plnění protisoutěžních ujednání ve Smlouvách, jejichž obsah je uveden výše nevynucoval, pouze zakotvením předmětných cenových ujednání a ustanovení omezujících svobodný prodej nakoupených výrobků do obchodních Smluv uzavíraných s odběrateli, prodejci v letech 1999 - 2000, vytvořil situaci, kdy je pouze na jeho rozhodnutí, kdy bude plnění protisoutěžních ujednání po prodejcích skutečně požadovat. Minimálně tedy vytvořil situaci potenciálního ohrožení soutěže mezi prodejci případným vynucováním plnění protisoutěžních (zejména cenových) ujednání. Účastník řízení je navíc výhradním dodavatelem zboží zn. VARI na trh ČR: Možný důsledek vynucování plnění předmětných protisoutěžních ujednání ze strany účastníka řízení je nutno spatřovat zejména v potenciálním uzavírání trhu pod bodem 1 (viz strana 8 rozhodnutí). Zda skutečně a v jaké míře účastník řízení dalšími kroky fakticky ovlivňoval soutěžní chování prodejců při určení prodejní ceny, či svobodné rozhodování, komu bude zboží prodáváno je otázkou, jejíž zodpovězení určí pouze intenzitu porušení zákona ze strany účastníka řízení. Výsledkem však nemůže být závěr, že účastník řízení se porušení zákona nedopustil. Závažnost protisoutěžních ujednání zvyšuje též hrozba prodejci, zakotvená do Smluv a spočívající v možném okamžitém zrušení Smlouvy ze strany účastníka řízení (viz rozbor smluvních typů - I., II., III., (viz str. 3,4 a 5 rozhodnutí).

K případné námitce, týkající se skutečnosti, že účastník řízení plnění zakázaných dohod nekontroloval, je třeba zdůraznit, jak vyplývá ze shora uvedeného, že účastník řízení prodává zboží, které je mezi prodejci žádané vzhledem k jeho kvalitě a ostatním vlastnostem, jak bylo uvedeno výše a z těchto důvodů nemusí své zboží sám prodejcům nabízet, ale naopak je při zájmu o zboží kontaktován prodejci sám (viz výslechy svědků). Významnou roli zde hraje také významné místo účastníka řízení, které zaujímá v oblasti dodávek malotraktorů, motorů do nich, převodovek, či příslušenství k těmto malotraktorům na trh České republiky. Tento zájem prodejců způsobuje, že nemusí být problémem pro účastníka řízení dosáhnout vynucováním plnění protisoutěžních ustanovení obsažených ve Smlouvách zejména plošného prodeje zboží od společnosti VARI prodejci za ceny jím stanovené v případě, že by došel kdykoli v průběhu smluvního vztahu k závěru, že je nutné z jeho pohledu, aby se v návaznosti na cenové ujednání v obchodních Smlouvách skutečně prodejní ceny konečným spotřebitelům či dalším distributorům shodovaly s cenami jím stanovenými, a to ve všech případech. Cenová ujednání a ujednání omezující svobodnou vůli kupujících v určení, kdo bude odběratelem jimi nakoupeného zboží tedy skutečně mohlo, a může vést k narušení hospodářské soutěže na trhu.

Úřad se dále neztotožnil s tvrzením svědků a společnosti VARI, že cena pro další prodejce je pouze cena doporučená nebo že záleží na uvážení prodejců jakou cenu stanoví, neboť v tomto případě by nebyla podepřena sankcí odstoupení od smlouvy. Totéž platí i o omezení svobodné vůle kupujících v otázce stanovení okruhu jejich zákazníků.

V návaznosti na shora uvedené je nutno konstatovat, že možnost narušení hospodářské soutěže mezi prodejci při prodeji zahradnické techniky dodávané zákazníkům společnosti VARI existovala v důsledku protisoutěžních ujednání obsažených ve Smlouvách, dle zjištění Úřadu, již před rokem 1999. Protisoutěžní, zejména cenová ujednání obsažená v uzavíraných Smlouvách o obchodním zastoupení typu I, II a III (viz str. 3,4 a 5 rozhodnutí) v letech 1999 - 2000 nelze objektivně vykládat jinak, než že prodejce bude prodávat zboží dodané na základě obchodních Smluv za ceny stanovené účastníkem řízení v aktuálním jím vydaném ceníku. Jedná se tedy o ustanovení, které potenciálně kdykoliv může vést k narušení hospodářské soutěže mezi prodejci. Zda skutečně také vede je otázkou posouzení konkrétních výsledků šetření ve věci. Potenciální hrozba narušení hospodářské soutěže je také porušením zákona (viz § 3 odst. 1 zákona). Soutěžitel si obecně nemůže zajistit „beztrestnost“ tím, že po zahájení správního řízení vyvine iniciativu k odstranění závadného ustanovení, či navrhuje jiný způsob jeho nápravy. Ostatně účastník řízení ani Úřadu nepředložil konkrétní důkazy o tom, že se snažil závadný stav v průběhu správního řízení napravit. Za takový důkaz jistě není možno považovat pouhý návrh dodatku ke stávajícím Smlouvám, kterým má dojít k odstranění protisoutěžních ustanovení ze Smluv bez vyhodnocení s kolika prodejci byl dodatek již uzavřen, případně důkazy o tom, že jednání s konkrétními prodejci v této věci skutečně proběhla. Ostatně je třeba zdůraznit, že účastníku řízení je známo, jak má vypadat typ Smlouvy, ve které nejsou obsažena protisoutěžní ujednání (cenová a omezující výběr odběratelů kupujícími), neboť smluvní typ IV je zpracován s absencí jakýchkoli protisoutěžních ujednání. Bez jednání Úřadu, zahájení správního řízení, by protisoutěžní ustanovení (minimálně hrozba možného narušení soutěže) existovalo neustále. Zda samotné zahrnutí cenového ujednání, či omezení volného výběru zákazníků do obchodních Smluv skutečně také vede k narušení hospodářské soutěže, je otázkou přístupu jednotlivých prodejců k plnění předmětného protisoutěžních ujednání.

Z výše uvedených skutečností vyplývá zatímní závěr Úřadu, že protisoutěžní ujednání mezi účastníkem řízení a odběrateli v letech 1999 - 2000 obsažená v obchodních Smlouvách, jsou zakázanými a neplatnými dohodami uvedenými v bodě 1 a 2 výroku rozhodnutí, které mohly, případně mohou vést k narušení hospodářské soutěže mezi prodejci zahradnické techniky společnosti VARI. Je třeba zásadně přihlédnou ke skutečnosti, že účastník řízení je jediným výrobcem a dodavatelem zahradnické techniky značky VARI v ČR, tedy v podstatě jako jediný zajišťuje jeho dodávky na trh ČR, a to prostřednictvím maloobchodních prodejců a dalších distributorů. Tedy pouze on může prostřednictvím cenového ujednání ve Smlouvách o obchodním zastoupení s prodejci ovlivňovat cenu tohoto druhu zboží na trhu.

V dalším se Úřad zabýval prověřením, zda uvedené cenové dohody také skutečně vedly, či vedou k narušení hospodářské soutěže na uvedeném trhu. Při svém posouzení vycházel zejména z písemných informací sdělených Úřadu jednotlivými prodejci, z výslechů svědků (viz spis).

Svědci - prodejci zboží od společnosti VARI, ve svých svědeckých výpovědích potvrdili, že se aktuálním ceníkem, který je nedílnou součástí Smlouvy o obchodním zastoupení řídili, popřípadě ceník jim posloužil „jako vodítko při určování ceny pro konečného spotřebitele.“ Ceny zde uvedené považovali za ceny doporučené. Taktéž bylo svědecky potvrzeno, že pokud byly poskytnuty slevy, dělo se tak v rámci akce, kterou vyhlásil účastník řízení nebo při větších odběrech i slevy individuální. Prodejci při svědeckých výpovědích, kdy byli v rámci správního

řízení vyslechnuti, uvedli, že případné totožné stanovení ceny podle ceníku vydaného účastníkem řízení, je jejich svobodným rozhodnutím v rámci obchodní strategie firmy, ceník je dodržován, popřípadě slouží jako vodítko pro stanovení ceny pro konečného spotřebitele.

V rámci zmíněných důkazních materiálů bylo také prověřováno, jakým způsobem rozhodují prodejci o poskytnutí případné slevy na zboží od společnosti VARI. Výsledkem je zjištění, že prodejci rozhodují o poskytování případných slev na předmětné zboží v rámci akce, kterou vyhlásil účastník řízení, ovšem samostatně, bez konzultací s účastníkem řízení, popřípadě poskytují slevy individuální (množstevní, předváděcí).

Úřad dospěl na základě výslechu svědků ve správním řízení a z písemných vyjádření prodejců, kde prodejci popisovali způsob stanovení prodejní ceny k závěru, že zakázaná cenová ujednání obsažená ve Smlouvách v letech 1999 - 2000 vedla a vedou k narušení hospodářské soutěže mezi prodejci, tedy k narušení hospodářské soutěže na trhu zahradnické techniky. Tento závěr vyplývá ze skutečnosti, že většina svědků a dotázaných prodejců uvedla, že ceny stanovené v aktuálním ceníku účastníka řízení a ve Smlouvách považuje za doporučené, přihlíží k nim a dodržují je. Ve skutečnosti však vlastně nemají žádný racionální důvod tyto ceny za ceny doporučené považovat. Pokud je dodržují, dodržují ceny stanovené v souladu se Smlouvami.Ve Smlouvách totiž není o doporučených cenách ani slovo, rovněž tak v aktuálních cenících. To, že se ve skutečnosti jedná o cenu stanovenou účastníkem řízení, prodejci vědí, viz protokol o výslechu svědka ing. Slavomíra Řehoře - (viz str.l55 –158 spisu) a svědka Václava Křičenského - (viz str. 232 spisu), který doslova uvedl, citace: *„Po dobu obchodního vztahu jsou nám dodávány ceníky společnosti VARI. V těchto cenících není cena uvedena jako cena doporučená, je tam uvedena jako cena prodejní. Pracovníky VARI nám bylo ústně řešeno, že se jedná o cenu doporučenou.“*, konec citace.

S přihlédnutím ke skutečnosti, že společnost VARI zaujímá na trhu jednonápravových malotraktorů včetně motorů, převodovek a příslušenství pro tyto malotraktory na trhu ČR tržní podíl přibližně 20%, znamená skutečnost, že prodejci dodržují stanovené (dle jejich názoru doporučené prodejní ceny) podstatné omezení hospodářské soutěže na příslušném trhu. Jiný přístup dalších prodejců než který byl zjištěn v rámci výslechů svědků ve správním řízení, případně z písemných vyjádření prodejců nelze ani důvodně předpokládat. Pokud by ovšem cenová ujednání ve Smlouvách obsažena nebyla a prodejní ceny v aktuálních cenících by byly jasně označeny jako ceny doporučené, potom by skutečně bylo možno chápat stanovení prodejní ceny prodejci v souladu s ceníkem VARI jako svobodné rozhodnutí každého z těchto prodejců. Logický výklad obsahu zakázaných cenových ujednání obsažených ve Smlouvách však výše uvedené úvahy vylučuje, a to samozřejmě i s přihlédnutím k sankci, která je ve Smlouvách obsažena - možnost okamžitého zrušení Smlouvy účastníkem řízení v případě zjištění nedodržování jejich ustanovení.

Z podkladových materiálů a z výslechů svědků rovněž vyplynulo, že účastník řízení neprovádí kontroly dodržování jím stanovených prodejních cen zboží u prodejců, i když po obsahové stránce obsahují uzavřené Smlouvy o obchodním zastoupení typu - I, II a III (viz str. 3,4 a 5 rozhodnutí) uzavřené mezi účastníkem řízení a prodejci v letech 1999 – 2000 sankce pro případ nedodržování ustanovení předmětné smlouvy, okamžité zrušení Smlouvy účastníkem řízení. Pouze samotné zakotvení předmětné cenové dohody do Smluv o obchodním zastoupení mezi účastníkem řízení a prodejci vede v letech 1999 a 2000 k odstranění svobodné vůle na jejich straně ve věci stanovení výše prodejní ceny zboží a respektování protisoutěžních cenových ujednání v obchodních Smlouvách. Na základě uvedených skutečností dospěl Úřad k závěru, že cenová ujednání obsažená v obchodních Smlouvách mezi účastníkem řízení a prodejci jsou cenovými dohodami, které v roce 1999 vedly a v roce 2000 vedou a mohou vést k narušení hospodářské soutěže na po věcné stránce vymezených relevantních trzích ve smyslu bodu 1 výroku

tohoto rozhodnutí. Ačkoliv účastník řízení po zahájení správního řízení předložil Úřadu návrh dodatku k uzavřené Smlouvě o obchodním zastoupení „Regionální prodejce“, ve kterém byl vypuštěno ustanovení o cenovém ujednání, nebylo prokázáno, že nová Smlouva o obchodním zastoupení „Regionální prodejce“ byla s uvedeným dodatkem uzavřena a ke dni vydání rozhodnutí, účastník řízení nesdělil Úřadu v kolika případech a s kterými prodejci byl již dodatek uzavřen. Úřad proto konstatuje, že účastník řízení porušil i v roce 2000 ustanovení § 3 odst.1 zákona tím, že uzavíral Smlouvy s protisoutěžním obsahem s kupujícími. Nutno podotknout, že uvedené cenové ujednání obsahuje i „Smlouva o obchodním zastoupení „Prodejce“, uzavíraná od roku 1999 dosud, kdy toto ustanovení nebylo dodatkem zrušeno stejně jako ustanovení o cenovém ujednání, které je zakotveno ve „Smlouvě o obchodním zastoupení“ pro rok 1999. Ačkoliv účastník řízení zaslal Úřadu návrh „Smlouvy o prodeji zahradnické techniky“, ve které není ani cenové ujednání, ani zákaz dalšího prodeje zboží od společnosti VARI nesmluvním partnerům účastníka řízení, nebylo prokázáno, zda a v kolika případech byla uvedená smlouva uzavřena (viz str. 5 rozhodnutí).

Účastník řízení dále porušil ustanovení § 3 odst. 1 zákona tím, že ve Smlouvách uzavíraných s kupujícími v letech 1999 -2000 je zavázal neprodávat dodávané zboží dalším prodejcům (viz. typ II Smlouvy), nebo je zavázal prodávat dodané zboží pouze prodejcům, kteří mají uzavřenu platnou Smlouvu s VARI (viz typ I Smlouvy). Toto opatření znamená v letech 1999 a 2000 potencionální možnost narušení hospodářské soutěže na trhu zahradnické techniky, neboť při dodržování Smluv v těchto ujednáních by zboží zn. VARI dodával na trh jen omezený počet distributorů. Úřad zhodnotil porušení zákona ze strany účastníka řízení v tom smyslu, jak je uvedeno shora, jako potenciální možnost narušení, neboť v průběhu správního řízení nebylo prokázáno na základě důkazního materiálu (výslechy svědků), že by skutečně kupující tato zakázaná ujednání dodržovaly, případně že by jejich dodržování účastník řízení vynucoval, případně sankcionoval. Tato protisoutěžní ujednání však v sobě nepochybně skrývají latentní nebezpečí vynucování jejich naplnění ze strany kupujících v případě, že tak účastník řízení uzná za vhodné a to kdykoliv v budoucnu. S ohledem na výrazný tržní podíl účastníka řízení na trhu jednonápravových malotraktorů včetně motorů, převodovek a příslušenství pro tyto malotraktory, Úřad posoudil tato ujednání jako zakázané a neplatné dohody narušující soutěž podle generální klauzule 3 odst.1 zákona.

Na základě uvedeného právního rozboru projednávaného případu dospěl Úřad k závěrům učiněným ve výroku tohoto rozhodnutí, a to v souladu s právním názorem Úřadu - veškeré dohody narušující soutěž, týkající se stanovení ceny, případně jejich složek, jsou dohodami zakázanými a neplatnými přímo ze zákona. Narušení hospodářské soutěže na vymezených trzích bylo také v letech 1999 a 2000 Úřadem v této oblasti ujištěno.

Rovněž protisoutěžní ujednání omezující hospodářskou soutěž, zakotvená ve Smlouvách a týkající se omezení svobodného rozhodování kupujících komu nakoupené zboží prodají, která znamenají potenciální možnost narušení soutěže mezi prodejci v budoucnu, doposud nebylo zjištěno, že tato ustanovení jsou naplňována či účastníkem řízení vynucována, je nutno kvalifikovat jako zakázané a neplatné dohody, a to zejména s přihlédnutím k významnému postavení účastníka řízení na trhu jednonápravových malotraktorů včetně motorů, převodovek a příslušenství pro tyto malotraktory, tedy možnému narušení soutěže na uvedeném trhu.

Vyjádření právního zástupce účastníka řízení k výsledkům šetření před vydáním správního rozhodnutí ve věci

Dne 28.7. 2000 se uskutečnilo v sídle Úřadu seznámení účastníka řízení s výsledky šetření ve věci před vydáním správního rozhodnutí. K výsledkům šetření se právní zástupkyně účastníka řízení vyjádřila takto, citace: *„Další návrhy na doplnění dokazování nejsou žádné. Pokud se jedná o cenové ujednání obsažené ve smlouvách, jedná se o nesprávně zvolenou formulaci, jejíž výklad mezi obchodními partnery byl takový, že v žádném případě neporušoval zákon o ochraně hospodářské soutěže. Nejednalo se o závazné pokyny pro odběratele, pouze o doporučující ceny zboží VARI. Společnost VARI pracuje na přípravě nové smlouvy, kde odstraní formální nedostatky v souladu s pokyny Úřadu a se zákonem o ochraně hospodářské soutěže.“*, konec citace.

Úřad ke stanovisku právní zástupkyně účastníka řízení uvádí, že mu v žádném případě, a to na základě získaného důkazního materiálu ve správním řízení nemůže přisvědčit. V uzavíraných Smlouvách se nejedná o nesprávně zvolenou formulaci ze strany účastníka řízení, ale jde o takovou formulaci, která jednoznačně zavazuje kupujícího dodržovat prodejní ceny uvedené v aktuálním ceníku vydaném společností VARI. Tato formulace je zakotvena do všech smluvních typů. Nejde tedy v žádném případě o nedopatření, ale o jednoznačný záměr účastníka řízení sjednotit prodejní ceny.Tento záměr je podepřen též skutečností, že prodejní ceny zahradnické techniky uvedené v aktuálních cenících vydávaných VARI nejsou označeny jako doporučené. O přístupu účastníka řízení k řešení problematiky Smluv pokud se týká jejich obsahu, svědčí skutečnost, že v rámci seznámení účastníka řízení s výsledky šetření před vydáním rozhodnutí ve věci právní zástupkyně konstatuje, že účastník řízení pracuje na přípravě nové Smlouvy. Znamená to tedy, že účastník řízení zřejmě doposud s kupujícími nové znění Smluv ani neprojednal. Úřad v této souvislosti konstatuje, že je nutno připustit, že účastník řízení z neznalosti formuloval protisoutěžní ujednání obsažená ve Smlouvách, např. je pro něho výhodné dosáhnout sjednocení prodejních cen kupujících, rozhodovat o tom, komu může kupující nakoupené zboží dále prodávat. Tyto případné námitky však nemohou obstát, neboť je pouze jeho záležitostí, aby se vyvaroval možného porušování právních předpisů a s tím spojených následků. Je také na účastníku řízení, aby sám, případně s pomocí svého právního zástupce zhodnotil, zda jeho jednáním došlo k porušení zákona či nikoli a podle toho také dále postupoval. Je třeba zdůraznit, že je především věcí účastníka řízení, kdy a jak se snaží ještě v průběhu správního řízení závadný stav odstranit. V této souvislosti je třeba poukázat na skutečnost, že účastník řízení si zřejmě nebyl vědom závažnosti, které zejména cenovým dohodám přikládá soutěžní judikatura a to nejen tuzemská, ale zejména v zemích Evropské unie. Obecně lze konstatovat, že cenové dohody uzavřené mezi soutěžiteli jsou považovány za nejzávažnější porušení soutěžních předpisů. O rozhodovací praxi Evropské komise v oblasti cenových dohod bude pojednáno v další části rozhodnutí. Závěrem je nutno zdůraznit, že účastníku řízení bylo známo, jak mají vypadat Smlouvy, které neobsahují předmětná protisoutěžní ujednání (viz typ Smlouvy IV).

Platná legislativa v zemích Evropské unie a rozhodovací praxe Evropské komise

Úřad při právním hodnocení případu přihlížel k legislativě a rozhodovací praxi Evropské komise (dále jen "EK"). Zásadním ustanovením „Smlouvy o ES“, dle kterého se postupuje v oblasti posuzování dohod narušujících soutěž Evropskou komisí je článek 85 odst.1 písm. a) (nově článek 81 Amsterodamské smlouvy), který zní: citace*: „Se společným trhem jsou neslučitelné a proto zakázány veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdruženi podniků a sladěné postupy, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými stály a jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučeni, omezeni nebo narušení soutěže na společném trhu, zejména ty, které*

a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky“, konec citace.

Soutěžní právo Evropského společenství, respektive čl. 85 (1) Smlouvy nerozlišuje mezi horizontálními a vertikálními dohodami omezujícími soutěž. Článek 85 (1) je tedy možno aplikovat jak na horizontální dohody mezi konkurenčními podniky (např. dohody o cenách nebo o rozdělení trhů), tak na dohody mezi podniky působícími na různých úrovních distribučního řetězce.

Možnost omezit distributora při stanovení prodejních cen pro spotřebitele není zahrnuta ani v platných blokových výjimkách. Dohoda, jíž by se smluvní strany vzdaly možnosti nezávisle určovat své ceny a obchodní podmínky, by přesáhla rámec blokových výjimek (nařízení Komise). Dokonce i v Oznámení Komise pro dohody zanedbatelného významu (Official Journal C372 ze dne 9.12.1997) se uvádí, že aplikovatelnost čl. 85 odst.l Smlouvy nemůže být vyloučena mj. pro vertikální dohody, jejichž cílem je stanovení prodejních cen, a to i tehdy, pokud by podniky splňovaly kriteria de minimis stanovená v Oznámení.

Dohody o udržování prodejních cen (resale price maintenance) jsou vnímány EK i Soudním dvorem jako závažné porušení ustanovení článku 85 (1) bez možnosti udělení individuální výjimky. Není důležité, zda se dohoda týká maximálních nebo minimálních prodejních cen. V rozhodnutí EK je jakýkoliv zásah do obchodní svobody distributora, pokud jde o určování prodejních cen, vnímán jako porušení soutěžních pravidel. Tudíž např. v případě Hannesy-Henkel, EK považovala za zakázanou klauzuli, ve které dodavatel požadoval, aby distributor stanovil prodejní ceny v určitém rozpětí, ledaže distributor získá souhlas dodavatele ke stanovení odlišné ceny. Jedinou obecně povolenou cenovou praktikou, která nebude spadat pod ustanovení článku 85 (1), je poskytnutí ceníku obsahujícího seznam doporučených cen zboží za předpokladu, že tyto seznamy nejsou doprovázeny dalšími instrukcemi nebo jinými závaznými opatřeními.

Dalším případem z rozhodovací praxe EK v oblasti cenových dohod je věc Telefunken (rozhodnutí Komise 82/267/EEC DOCNUM 382 DO 267). Bylo prokázáno, že smlouvy mezi společností Telefunken a distributory obsahují ustanovení, které mj. nepřímo určují prodejní ceny distributorů. Jednání společnosti Telefunken bylo posouzeno podle čl. 85 odst. 1 Smlouvy jako zakázaná kartelová dohoda a účastníku řízení byla uložena pokuta ve výši 1000 000 ECU.

Z výše uvedeného vyplývá, že Úřad posoudil jednání společnosti VARI ve správním řízení takovým způsobem, který není v rozporu s rozhodovací praxí EK.

Odůvodnění výše pokuty

Dle § 14 odst. 4 zákona je Úřad oprávněn za porušení povinností uvedených v tomto zákoně uložit soutěžitelům pokutu až do výše 10 000 000 Kč nebo do výše 10% z čistého obratu za poslední ukončený kalendářní rok. Jestliže je prokázán majetkový prospěch soutěžitele v důsledku porušení povinnosti podle tohoto zákona, uloží se mu pokuta nejméně ve výši tohoto prospěchu. Dle § 14 odst. 5 může Úřad uložit pokutu nejpozději do jednoho roku od zjištění povinnosti, nejpozději však do tří let následujících po roce, ve kterém byla tato povinnost porušena.

Při stanovení výše pokuty vycházel Úřad z následujících skutečností. Dolní hranice pro uložení pokuty v případě, že byl prokázán majetkový prospěch soutěžitele v důsledku porušení povinností podle zákona, je stanovena ve výši tohoto prospěchu. Definici majetkového prospěchu zákon neobsahuje, dle názoru Úřadu lze za majetkový prospěch považovat navýšení majetku soutěžitele, ke kterému by nedošlo, kdyby soutěžitel jednal v souladu se zákonem o ochraně hospodářské soutěže. V tomto případě však nelze majetkový prospěch stanovit.

Horní hranici možné pokuty je částka 10 mil. Kč či 10 % čistého obratu za poslední ukončený kalendářní rok. Jak vyplývá z dotazníku předloženého účastníkem řízení Úřadu v rámci správního řízení činil čistý obrat účastníka řízení v roce 1999 přibližně 155 mil Kč. Úřad při určení konkrétní výše pokuty za porušení § 3 odst.l zákona použil správního uvážení, přičemž přihlédl k těmto kriteriím a zásadám.

Závažnost porušení zákona v návaznosti na druh skutkové podstaty posoudil takto. Jedná se o závažné porušení zákona, neboť se jedná o dohody o cenách obsažené ve Smlouvách s kupujícími. Smlouvy současně obsahují i další protisoutěžní ujednání omezující kupujícího v jeho svobodném rozhodování komu bude zahradnickou techniku dále prodávat. Ve správním řízení byl prokázán cíl účastníka řízení omezit svobodnou vůli prodejců ohledně tvorby prodejní ceny zboží. Bylo též prokázáno, že v určitém období předmětná cenová ujednání vedla k narušení hospodářské soutěže na příslušných trzích. Důvodem proč Úřad přistoupil v šetřeném případě k uložení pokuty je jednoznačně skutečnost, že účastník řízení se dopustil porušení zákona tím, že Smlouvy, které uzavíral s kupujícími obsahovaly jím navrhovaná zakázaná cenová ujednání blíže specifikovaná výše, s negativními dopady na příslušných relevantních trzích.

Při stanovení pokuty vzal Úřad v úvahu délku porušování zákona účastníkem řízení, neboť doba delší než jeden rok je obdobím dlouhým. Je třeba v této souvislosti zdůraznit, že účastníkem řízení byla v průběhu správního řízení projevena snaha odstranit protisoutěžní ujednání ze Smluv s kupujícími. Do vydání rozhodnutí ve věci však nebyl znám reálný výsledek této snahy. Ochota Smlouvy upravit, případně změnit, má přímou souvislost se zahájením správního řízení ve věci. Bez zásahu Úřadu by protisoutěžní ujednání ve Smlouvách byla obsažena i nadále a současně i ve Smlouvách uzavíraných účastníkem řízení s odběrateli i v dalších letech a znamenala by neustálou potencionální hrozbu narušení hospodářské soutěže mezi prodejci na vymezených relevantních trzích. Úřad současně též přihlédl ke skutečnosti, že z důkazů zajištěných ve správním řízení vyplývá, že protisoutěžní, tedy zejména cenová ujednání byla obsažena v předmětných Smlouvách s prodejci a distributory již před rokem 1999.

Výše pokuty je stanovena s ohledem na postavení účastníka řízení na relevantních trzích, kdy je zejména významné jeho postavení na trhu jednonápravových malotraktorů včetně motorů, převodovek a příslušenství pro tyto malotraktory. Současně však přihlédl též k délce porušování zákona a skutečnosti, že se porušení zákona dopustil poprvé. Úřad tedy respektoval zásadu proporcionality při ukládání sankce.

Současně je třeba zdůraznit, že Úřadem byla respektována při uložení pokuty i zásada nediskriminace - výše pokuty je porovnatelná s pokutami uloženými v obdobných případech porušení zákona, samozřejmě s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám zjištěným v rámci správního řízení, čímž se správní řízení ve věci odlišuje od jiných obdobných případů řešených Úřadem.

Při určení výše pokuty vzal Úřad v úvahu jako polehčující okolnost snahu účastníka řízení o nápravu závadného stavu, která však do vydání rozhodnutí ve věci nenabyla reálné podoby. Proto též Úřad ve výroku rozhodnutí stanovil účastníku řízení povinnost k nápravě závadného stavu. Úřad vzal též v úvahu při stanovení pokuty podstatný podíl účastníka řízení na vymezeném relevantním trhu jednonápravových malotraktorů včetně motorů, převodovek a příslušenství pro tyto malotraktory a z této skutečnosti plynoucí možnost narušení či dopady narušení na vymezený relevantní trh. Ze všech těchto důvodů také stanovil výši pokuty při dolní hranici její maximální výše (10 000 000 Kč) a neodvozoval její výši z čistého obratu účastníka řízení za poslední ukončený kalendářní rok.

Úřad uložil pokutu ve výši uvedené ve výroku rozhodnutí, neboť uložení pokuty je jedním z prostředků k zajištění, aby pravidla hospodářské soutěže byla ze strany soutěžitelů respektována. Uložená pokuta vystihuje dvě základní funkce právní odpovědnosti, a to funkci represivní - postih za porušení povinností zákonem stanovených a funkci preventivní, která směřuje k předcházení porušování zákona. Ve shora uvedeném kontextu považuje Úřad uloženou pokutu za sankci odpovídající prokázanému protisoutěžnímu jednání.

Ze všech shora uvedených důvodů Úřad rozhodl tak, jak je ve výroku uvedeno.

Poučení o opravném prostředku

Proti tomuto rozhodnutí může účastník řízení podle § 61 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) podat rozklad k předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to do 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

JUDr. Luboš Rybák
pověřený
řízením III. výkonného odboru

Rozhodnutí obdrží

- JUDr. Michal Hráský, advokátní kancelář Hráský & Hráská, Ostrovského 911/30,150 00, Praha 5
- VARI, a.s., Jiří Belinger, předseda představenstva, 289 07 Libice nad Cidlinou
- 1 x spis.